

Potemtakem so bili tukaj »pobožni molilci«, a ne hinavski pijanci. Gospod Aškerc že bolj vé, nego pokojni Slomšek. Pa naj pustim šalo in povem resnobno, da jako obžalujem izbiranje takih predmetov. Škoda, škoda! Tako nadarjen pesnik, kakor je g. Aškerc, pač ni da bi moral stikati po onih kotih, kjer se ujame kakšna čudna stvar, ali celó smet; naj zajema nepristransko iz bujnega življenja, ki ima pač slabe, a tudi dobre strani, naj se ozre večkrat tudi kvišku, vsaj večkrat, nego se je dosedaj.

Naš pesnik je pa mojster v plastiki, v pesniškem obraževanju; v tem je njegova velika moč, s katero čitatelje kar mami. V tem oziru je med našimi pesniki-prvaki. Nekatere pesmi v »Stari pravdi«, kakor n. pr. »Stava« ali »kronanje v Zagrebu« ti pretresajo srce in kosti, pač tudi zaradi strašnih dejanj, katera popisujejo.

Ni pa toliko srečen v pesniški zunanji obliki, zlasti ne v ritmu. Tu se giblje preveč prosto. Naglasi: »preširok, prapóri, bédite, čaróv...« so nenavadni. Daktilii »ktera dev (str. 35), spoštljivo množ (str. 50), nadmaršal (str. 125)...« so posiljeni. Rime: »grád — gád, vseh — smeh, samotar — samotar...« so manj vredne, a druge so večinoma dokaj dobre. Tudi brez prisiljenih vtaklin niso pesmi: a navzlic temu je gola pesniška oblika lepa. Opazil sem nedoslednosti: »vprašanje« in »prašati«, obliko *ga* za osebni zaimek sr. sp. in *je*.

Pa vso tako drobnjav pomot in pomotic bi rad prezrl in najraje zaklical pesniku, duhovskemu bratu: »Bog Te živi! ki so Te pojile modrice s svojim mlekom«, a žal, stokrat žal, da teh pesmij v celoti ne morem z veseljem pozdravljati. Da, nekatere obstanejo pred vsako kritiko; a one, katere sem imenoval, so bolj ali manj posajene z bodečim in tudi strupenim trnjem. Zakaj, gospod pesnik, zakaj? Čemu? Ali je tako pevanje národno? Koga bode blažilo?

Nepotrebno in neumestno je, da bi poučeval gospoda pesnika dalje o hibah njegove poezije. Ne gledam črno in ne sodim slabo; raje izgovarjam in si razlagam, da se je gospod pesnik likal s nekaterimi tujimi proizvodi, krasnimi po zunanji obliki in po pesniški plastiki, a slabimi po vsebini. Upam, da bode izprevidel to sam, upam, da si bode dal reči prijazno besedo, ki izhaja iz dobrega srca in iz čistega namena. Želim zeló, da bi tako mogel priporočati drugi zvezek svojim čitateljem, kakor tega ne morem — mlajšim nikakor ne morem.

Dr. Fr. L.

»Zgodovina cerkljanske fare«, tako se imenuje najnovejša slovenska knjiga, katera je prav zadnje dni zapustila »Katoliško tiskarno« v Ljubljani in gre med beli svet. Spisal jo je čast. gosp. Ivan Lavrenčič, kapelan, in založil č. g. Anton Golobič, župnik cerkljanski. Oba gospoda sta poklonila s tem svojim faranom in vsem Slovincem izredno lep dar, ki ga bodo hranili še bodoči rodovi, in sicer prvi gospod z obilnim trudom, katerega je porabil za spisovanje te dragocene knjige, in drugi, da je radodarno blagovolil delo svojega duhovnega pomočnika na zeló fin papir z novimi črkami okusno dati natisniti. Knjigo, ki šteje 158 strani

v 8°, krasi spredaj po fotografiji izdelana podoba sedanje farne cerkve cerkljanske. Koliko množico virov da je rabil pisatelj, pové nam uvod. Kakor slika za sliko se potem razgrinja pred nami zgodovina fare od najstarejše dóbe do naših dnij. Nizko se ne sme ceniti prirodznanski opis, ako se pomisli, da so zabeležena vsa topografična imena fare tako, kakor ja izgovarja ljudstvo, med katerim pisatelj pastiruje. Zgodovinsko vážno je, da je fara že l. 1163 izgubila svojo podružnico sv. Marjete v Velesovem, kjer se je l. 1238 ustanovil slavni dominikanski samostan, in da je potem očak Nikolaj materfaro vtelesil ravno temu samostanu in sicer l. 1353, ne pa leta 1238, kakor se je doslej pisalo. Izpod oglejske škofije so prišle Cerklje pod goriško in še le l. 1787 pod ljubljansko vladikovino. Kaj prijetno se bere opis mogočne farne cerkve in njenih 13 podružnic. Dolga je vrsta župnikov od Riharja (l. 1154) do sedanjega založnika knjige. Med še daljšo vrsto kapelanov in drugih duhovnikov cerkljanskih najdeš mnogo znancev, ki zdaj čvrsto delujejo v vinogradu Gospodovem in takih, ki so se že preselili v večnost. Vsak ima svoj kratki a lični životopis. Tudi učitelji imajo tu zanimivo poglavje pri popisu šol v Cerkljah in Zalogu. Torej naj se ta knjiga ne pograša v nobeni duhovski in učiteljski knjižnici. Med odličnimi Cerkljani se našteva in opisuje 48 mož duhovskega in 28 svetnega stanú. Pred sklepom imajo svoje mesto cerkljanski častni občani, med katerimi sta posebno ljubeznivo in živo opisana dr. Ivan Bleiweis vit. Trsteniški in visokorodni gospod deželni predsednik Andrej baron Winkler. Priloženi sta dve važnejši listini, dosedaj še ne natisnjeni. Jezik je v knjigi čist in blagoglasen. Hudih zgodovinskih nedostatkov nismo zasledili, le neka domneva v 3. poglavju se nam zdi premalo utemeljena.

S tem je izklesan deveti in dosedaj skoro najlepši kamen za veličastno stavbo »Zgodovine fara ljubljanske škofije«. O priliki bodemo o tem podjetju še katero rekli. Za danes le to: Domoljubi! sezite naglo po tej knjigi, ki se dobi v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani, nevezana za 90 kr. in vezana za 1 gld. To bode dalo pogum pri izdavanju novih zvezkov. Ako bi se srečno dokončalo vse delo, imamo Slovenci svojega — Valvasorja. —1—

HRVATSKO SLOVSTVO.

Knjige »Matice Hrvatske« za leto 1889.

1. »Iz bilinskoga svieta.« Prirodopisne i kulturne crtice. Napisao dr. Mišo Kišpatić. Knjiga III. 8°. Str. 255. Cena 2 gld. (Poučna knjižnica Mat. Hrv. knj. XIV.) — Posebna za sluga Matice Hrvatske je, da podaje svojim členom zdravega pouka v lahko umljivi obliki. Saj vemo, kako se težko čitajo poučne knjige, posebno, če so pisane strogo znanstveno. Med take zabavno-poučne knjige štejem tudi Kišpatićeve prirodopisne spise. Zname so njegove »Slike iz geologije«, njegovi »Kukci« (dve knjigi) in pa »Iz bilinskoga svieta«, katerega 3. knjigo nam je letos podala Matica. V letošnji knjigi se